

Мій пращур був із козаків, яких боялись шляхта й хани

Сценарій до Дня українського козацтва

На сцену виходять ведучі.

Читець. Полудень осені – жовтня середина...

Дві половинки осінні розведені:

Перша – у смутку вчорашнім розчинена,

Друга...а друга лиш виклик свій кинула!

Всіх наполохала, всіх насторожила,

Всім нагадала про Матінку Божую –

Під омофором її охрестосеним

Жовтня середина – полудень осені...

Вед 1.

Полудень осені... Свято Покрови Пресвятої Богородиці. Засинання природи та вкривання чи то листям, чи то снігом Землі-матінки.

Вед 2.

Корені свята Покрови сягають багатолітньої давнини і пов'язані зі станом природи і, відповідно, особливим станом у житті людини ще з дохристиянських часів.

Вед 1.

«Покрова накриває траву листям, землю – снігом, воду – льодом, а дівчат шлюбним вінцем». До Покрови завершувався хліборобський цикл робіт, і час давав дозвіл на найбагатішу пору весільних гулянь. Вже за християнства, дівчата, котрі бажали взяти шлюб, мали побувати на святі Покрови в церкві і благально помолитися. «Свята Покрівонько, покрий мені голівоньку...»

Вед 2.

Аби всі члени родини були здоровими, на Покрову старша господиня брала вишитого рушника, що був над іконою Богородиці, і розвішувала його над вхідними дверима. Під цим рушником-оберегом ставали сім'єю, як ішли до церкви, і промовляли:

Свята Покрівонько,

Перед твоїм кривалом

Голови схиляємо.

Прохаємо, Покрівонько,

Од лиха укрити,

Здоров'ячко наше

Знов нам обновити.

Вед 1.

Культ Покрови в Україні особливий. Безумовне заступництво Богородиці відчувало українське козацтво. Козаки настільки вірили в силу Покрови Пресвятої Богородиці і настільки щедро й урочисто відзначали, та й відзначають і нині свято Покрови, що впродовж століть в Україні воно набуло козацького змісту і отримало другу назву – Козацька Покрова, адже запорозькі козаки вважали святу Покрову своєю покровителькою. Отож, Свято Покрови (14 жовтня) відзначається ще й як День українського козацтва.

Вед 2.

Є святкових днів багато,

Серед гомону віків

А між ними й наше свято

Вшанування козаків.

Вед 1.

І сьогодні у нашій школі духом Козацької України в мініатюрі ми хочемо наповнити ваші серця. Тут і танці, тут і сміх, тут і щира українська пісня.

Вед 2.

У літописі українських земель є славний період козаччини, який тривав майже 300 років. Козацтво стало організованою військовою силою, яка боронила наші землі від нападів турків

і татар, а також від польських та московських колонізаторів. Козаки були сміливими, дисциплінованими, витривалими, гордими і вільними людьми.

Читець. З давніх-давен, так повелося...

Сутужно жити довелось...

Й на тернах рідної країни,

Зросло козацтво України.

Як промінь ясний з поміж неба,

В захисниках була потреба,

І тут з'явився він – козак,

Сталевих шабель він мастак.

Він вільним був, із духом сильним,

Був мужнім, хвацьким та кмітливим,

Народ в обіду не давав,

Невпинно ворогів вбивав.

За святу землю, матір, Бога,

Була йому одна дорога.

За покликом людської долі,

Щоб зберегти безцінну волю.

Немало пройдених шляхів,

Лягло й немало ворогів,

Та лиш КОЗАК стоїть й понині,

На нашій славній Україні.

Вед 1.

Вважають, що слово козак походить від слова «коза». Козаки були спритні, як кози, вдягалися в козячі кожухи. В турецькій мові слово «козак» означає вільна, незалежна людина. Козаки одягалися просто: в грубу сорочку в довгий плащ без рукавів. За широким поясом носили пістолі і люльки, через плече носили торбинку з харчами, а до пояса на ремінець прив'язували ще й порохівницю з порохом. Голови голили... Та ще й таку моду мали: чуприну носили, та таку, що на вухо намотували.

Вед 2.

Козаки мали свої звичаї. Хто хотів стати козаком, мусив наперед служити 3 роки у старшого козака. Коли навчався від того козака орудувати зброєю й набував спритності у битвах, ставав справжнім козаком і діставав зброю: рушницю, спис, луки і стріли.

Вед 1.

В запорозьких козаків було 265 островів. Найбільший острів називався Січ. Там козаки жили постійно; вчилися військової справи, готувалися до воєнних походів. Посередині Січі стояла церква Святої Покрови знадвору дуже скромна, а всередині повна золота і срібла. Частина своєї здобичі призначали на церкву і купували щороку нові ікони. Січчю командував кошовий, його всі називали батьком. До військової старшини належали ще військовий суддя і писар.

Вед 2.

А що ви ще знаєте про козаків? (звертається до учнів-читців)

Читець 1.

Знаю те, що славно Січ

Ворогам ішла навстріч,

Рідну землю захищала

І народ наш прославляла.

Читець 2.

За Дніпровськими порогами

За південними дорогами

За степами за широкими

Наші прадіди жили.

Мали січ козацьку сильну

Цінували волю вільну
Україну свою рідну
Як зіницю берegli.

Читець 3.

Козаки – це вільні люди.
Козаки – безстрашні люди.
Козаки – борці за волю,
за щасливу нашу долю.

Вед 1.

Запорозька Січ! Козацтво... Найлегендарніше минуле українського народу, його святиня.
Синонім свободи, людської і національної гідності, талановитості.

Вед 2.

Ясною рисою вдачі запорозьких козаків була їх добросердність, безкорисливість, щирість, вірність дружбі, яка дуже високо цінувалася на Запорожжі. А ще уславилися вони почуттям гумору. У вільний від походів час козаки любили, лежачи на животі, побазікати, послухати розповіді інших, а часом і затягнути козацьку пісню.

(Пісня «Ой нагорі та женці жнуть»)

Кошовий. Здорові були, хлопці!

Козаки. Здорові!

Кошовий. Ну що, в Христа вірите?

Козаки. Віруємо.

Кошовий. А в Трійцю Святу віруєте?

Козаки. Віруємо.

Кошовий. А в церкву ходите?

Козаки. Ходимо.

Кошовий. Ану перехрестіться.

Кошовий. Пиво п'єте?

Козаки. П'ємо.

Кошовий. Битися будете?

Козаки. Будемо! До загину!

Кошовий. А за кого?

Козаки. За Україну!

Кошовий. Ну, добре. Хороші козаки з вас вийдуть. А покликав я вас на благословенну Хортицю, аби вчинити одне дуже важливе і мудре діло.

1-й козак. Що ж це за діло?

2-й козак. Знову будемо листа султанові писати?

3-й козак. А може, чолобитну цариці Катерині?

Кошовий (підніс булаву). Тихо! Справа, можна сказати, державної ваги. Будемо гуртом писати листа нашим нащадкам.

1-й козак (захоплено). Чудово!

2-й козак. Лист потомкам!

3-й козак. Нашим внукам!

4-й козак. Правнукам!

5-й козак. Праправнукам!

6-й козак. Пра-пра-пра-пра-пра...

Усі (Хором). Правнукам!

Кошовий. Писарю!

Писар. Га?

Кошовий. Каламар і перо є?

1-й козак. Він і спить із пером. Одне за вухом, а друге...

Кошовий (диктує). Чолом вам, дорогі наші нащадки, шановні запорожці!

2-й козак. Славні запорожці!

3-й козак. Веселі запорожці!

4-й козак. Співучі запорожці!

5-й козак. Непитущі запорожці!

Кошовий (обурено). Непитущі? Що за наклеп?
Дійсно непитущі. Бо закусувати нема чим! (Сміх)

Кошовий (до писаря). Пиши далі.

Високоповажні чоловіки!

1-й козак. І парубки!

2-й козак. І дівчата! Бо без них якось не тее...

5-й козак. Досить з тебе, діду, і люльки! Вона теж жіночого роду. (Сміх)
(диктує) Передовсім дозвольте побажати вам великого щастя!

3-й козак. Здоров'ячка!

4-й козак. Добра й достатку!

5-й козак. Миру і злагоди!

Кошовий. Заповідаємо вам, яко зіницю ока, берегти матінку-Україну!

6-й козак. І Дніпро!

7-й козак. І Хортицю!

Кошовий. Волимо, щоб ви і нині, і присно, і довіку пам'ятали достославних лицарів народу нашого.

Кошовий. Сірка!

2-й козак. Дорошенка!

3-й козак. Наливайка!

4-й козак. Мазепу!

Кошовий. А ще бажаємо, щоб ви завжди шанували рідну мову.

1-й козак. І пісню!

2-й козак. І танець!

3-й козак. І сміх!

Кошовий. А ще кожен козак повинен знати і виконувати заповіді козаків. А ну-мо писарю, напиши і зачитай їх нашим козачатам.

Писар. (читає з Грамоти)

Заповіді козаків

1. Честь і добре ім'я для козака дорожчі за життя.
2. По тобі судять про все козацтво і народ твій.
3. Козаки всі рівні у правах. Пам'ятай: «Немає ні князя, ні раба, але всі раби Божії»
4. Будь працьовитий, не ледарюй.
5. Служи вірно своєму народу, а не керманичам.
6. Дотримуйся слова. Слово козака багато важить.
7. Поважай старших, шануй старість.
8. Тримайся віри предків, живи за звичаями свого народу.
9. Загинь, а товариша виручай.
10. Бережи свою сім'ю. Служи їй прикладом.

Кошовий. Все написав?

Писар. Написав.

Кошовий. Тоді амінь.

Писар (підняв руку). Як відправляти листа будемо? Волами чи автопоштою?

Кошовий. Заший у шапку і закопай на Хортиці. Потомки будуть козацький меморіал будувати, знайдуть і прочитають.

2-й козак. Слава кошовому!

Кошовий. І хай ніколи козацькому роду не буде переводу.

Усі. Козацькому роду не буде переводу!

(«Український гопачок»)

Кошовий. А що, козаки! Дайте слово сказати! Чи не час до коша козачат прийняти!

Козаки. Саме час! Саме час! В самий раз!

Вед. 1

Знаю, добрі козаки,
Українські парубки!

Силою усі зведіться,
У змаганні покажіться.
А для сміху і добра
Є у нас чудова гра.
Показати нині хочем,
Як колись на Україні
Веселились козаки –
Наші прадіди й діди.
Гей, козаки!
Чи не пора коней напувати
Та для походу їх осідлати?

Гра «Хто швидше напоїть коня»

За сигналом ведучого учасник бере між ніг палицю, оббігає кругом стільця і повертається до «куреня», передає іншому учаснику. Гра проводиться, поки всі гравці не оббіжать стільці.

Вед. 2

Чи знаєте ви, діти, що козаків не перетанцює ніхто на світі? Весь день музика буде грати, весь день козак буде танцювати.

Гра «Хто кого перетанцює навприсідки?»

Звучить музика, танцюють усі учасники команд.

Вед. 1

Каша в нас уже готова,
Запашна, смачна, чудова,
А у нас змагання знов.
Хто скоріше кашу з'їсть –
Буде сильним й спритним скрізь.

Конкурс «Хто швидше з'їсть кашу дерев'яною ложкою»

Вед. 2

Козаки всі спритні, здібні.
Чи є ще до них подібні?
Потомились – справа в тому,
Їм потрібно зняти втому.
Відпочинок – справа звична.
Для всіх пауза музична.

(Музична пауза)

Вед. 1

Перемоги мають славні
Наші дужі школярі,
Серед них – атлети гарні
Й першокласні козаки.
Козаки, вам у поході
Стануть чоботи в пригоді.
Які чоботи кравці нам пошили гарні!
І зручні вони, й міцні.
А кому в них найзручніше,
Рада скаже нам й запише.
Що ж бо гру ми починаймо,
Часу цінного не гаймо.

Конкурс «Хто швидше вдягне чоботи»

Вед. 2

Дрова є, вогонь палає!
Та чогось не вистачає.
Щоб зварить крупу, нам з річки
Треба принести чого? (Водички)

Конкурс «Хто швидше перенесе не розливши воду ложкою»

Дві склянки води розташовані на певній відстані. В одній налито воду, друга – порожня. Учасники по черзі переносять воду із однієї склянки в іншу, порожню. Перемагає той, хто швидше впорався із завданням і в чийй склянці буде більше перенесеної води.

Вед. 1 Любі діти! Хоч маленькі,
Ви вже добре знаєте,
Що звемося українці
Й українських предків маємо.

Конкурс «Які ж вони, козаки?»

Діти називають позитивні риси характеру козаків.

Вед. 2

Конкурс «Хто швидше вдягне шаровари»

Чи стрибайте, чи біжіть,
Головне – не стійте.
І хоч ноги у мішках,
Чимдуж поспішайте!

Вед. 1

Молодці, козаки!
Перешкоди подолали,
Дуже гарно танцювали,
Свою спритність показали.
Тож бажаю вам щастя земного,
Неба голубого, хліба запашного.
Добра, злагоди й краси,
Щоб для України ви росли
І щоб козацькому роду
Не було переводу!

Вед 2

Друзі! Сьогодні ви довели, що ви справжні козаки! Хай кожен із вас своїми вчинками й добрими справами славить Україну!

Адже сьогодні козак – не той, хто одягнений у вишиванку й шаровари. Козак – це передовсім воїн за духом, і воюватиме він тільки за честь і свободу. ШЛЯХЕТНІСТЬ, МУДРІСТЬ, ВІДВАГА – три основні прикмети козака: шляхетного не підкупиш, мудрого не обдуриш, мужнього не залякаєш!

Вед 1 Шановні добродії! Славні нащадки козаків! Дозвольте привітати Вас з одним із найбільших народних свят – святом Пресвятої Покрови, покровительки всього роду козацького та Днем українського козацтва.

Вед 2 У глибині душі кожного українця живе козак: воїн, який нічого не боїться і за рідну землю без роздумів віддасть своє життя. Ми щиро вітаємо вас зі святом, і бажаємо міцного козацького здоров'я, незламної волі до перемоги та патріотичного духу, який допоможе долати будь-які перешкоди!

Разом: Слава Україні!

Вед 1

На цьому наше свято оголошується закритим. Дякуємо за увагу.

Джерело доступу:

<http://novovolynsk-nvk.edukit.volyn.ua/biblioteka/scenarii/>